

પલાશ

શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણી
જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન

સુરેન્દ્રનગર

૧૫ માર્ચ ૨૦૦૩

વર્ષ : ૧

અંક : ૭

તંત્રી : એન. જે. મકવાણા
સહ તંત્રી : સી. ટી. ટુંકીયા
સંપાદક : ડાયેટ પરિવાર, સુરેન્દ્રનગર
તકનિક : ડી. કે. ગોસાઈ

સારસ્વત ભાઈ - બહેનો,

નિષ્ક્રિયતાને ખંખેરી નાખીએ ...

વસંતનુ આગમન થઈ ગયું છે. હોળી - ધૂળેટીના તહેવારો પણ ઉજવાઈ ગયાં. જે રીતે વસંતમાં 'પલાશ' (કેસૂડા) ખીલે તેમ વર્ગશિક્ષણ કાર્ય દરમ્યાન શિક્ષક બાળકો સામે ખીલે. સાથે જ બાળક કેસૂડો થઈને મહોરી જાય.

જ્ઞાન અને વિજ્ઞાનના મેળ દ્વારા જ જીવનની અખિલાઈને પામી શકાય. નદી સતત વહેતી રહે છે અને છતાંય એ કાયમ હોય છે. નદીમાં નિત્ય અને અનિત્ય જાણે સહનૃત્ય કરે છે. આમ, જે કંઈ પરિવર્તનશીલ છે અને અનિત્ય છે તેમાં રહેલાં નિત્યની ખોજ કરવાની છે. અને તે છે બાળકમાં રહેલી બુદ્ધિપ્રતિભાની અખિલાઈને ઓળખવાની.

ચાણક્યે કહ્યું છે કે - ' શિક્ષકએ સમાજનો ક્રાંતિકારી સૂર્ય છે એને જો નિષ્ક્રિયતારૂપી ગ્રહણ લાગે તો સમાજમાં ભ્રષ્ટાચાર, અનીતિ અને હિંસા જોવા મળે છે. માટે સાવધાન ! સમાજમાં આ બધાં દૂષણો ફેલાઈ જાય તે પહેલાં નિષ્ક્રિયતા રૂપી ગ્રહણને દૂર કરીને સક્રિય થઈ જા '

સક્રિયતા અને નિષ્ક્રિયતાનો જો આપણે ભેદ પામી જઈએ તો જીવન ધન્ય થઈ જાય, ચાલો આપણે સૌ સાથે મળીને જગતને કહીએ કે...

જોઈ શું રહ્યાં છો ?

સૌ જોડાઈ જાવ...!!!

એન. જે. મકવાણા

પ્રાચાર્ય

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,
સુરેન્દ્રનગર

સર્જકોને

> શિક્ષકોને પ્રેરણાદાયી, વર્ગ શિક્ષણ કાર્યમાં ઉપયોગી અને તેવા મૌલિક, સરળ ભાષામાં અભ્યાસપૂર્ણ, અનુભવજન્ય, ટૂંકા લેખો આવકાર્ય છે.

> બાળક, શાળા કે શિક્ષણ કેન્દ્રી વાર્તાઓ - બાળ કાવ્યો, પ્રસંગકથા-ઘટનાઓ, સ્થાનિક પર્યાવરણને અનુરૂપ લેખો આવકાર્ય છે.

> અન્યત્ર પ્રગટ થયેલ કૃતિ ન મોકલવી.

> લેખ પ્રકાશન અંગે પત્ર વ્યવહાર ન કરવો.

> સામયિકમાં પ્રસિધ્ધ થતા વિચાર સાથે તંત્રી સહમત છે તેમ માનવું નહીં.

મને પાંગરવા દો...

- બાળક

પત્ર વ્યવહારનું સરનામું :

પ્રતિ,
તંત્રીશ્રી,(પલાશ)
જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,
શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુળની સામે,
સુરેન્દ્રનગર - ૩૬૩ ૦૦૧
ફોન / ફેક્સ : (૦૨૭૫૨) ૨૨૩૧૭૦
E-Mail : dietsnr@yahoo.co.in.

આપણે સૌં મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના સારી રીતે સમજીએ છીએ. ઔપચારિક અને અનોપચારિક રીતે મૂલ્યાંકન પ્રવિધિ અમલમાં પણ મૂકીએ છીએ. આ મૂલ્યાંકન સંપૂર્ણપણે વસ્તુલક્ષી અને અનાત્મલક્ષી થાય તે અતિ જરૂરી છે. આમ છતાં આપણે જ્યારે મૂલ્યાંકન કરીએ છીએ ત્યારે થોડેઘણે અંશે ક્યાંકને ક્યાંક આપણી અંગત માન્યતાઓ, વલણો કે પૂર્વગ્રહોને લીધે આત્મલક્ષીતા આવી જતી હોય છે. મૂલ્યાંકનની આ મર્યાદાને દૂર કરવા માટે શુદ્ધ વૈજ્ઞાનિક ઢબે અને સંશોધન સ્વરૂપે મૂલ્યાંકન થાય તો તેના પરિણામો વધુ વિશ્વસનિય અને વાસ્તવિક બને. આ માટે પ્રમાણિક સિધ્ધિ કસોટીનો ઉપયોગ અનિવાર્ય બની જાય છે. સિધ્ધિ કસોટીનો ઉપયોગ કરીને મૂલ્યાંકન હાથ ધરવામાં આવે છે તેને આપણે સિધ્ધિ માપન કહીએ છીએ.

જી.સી.ઈ.આર.ટી. ગાંધીનગર દ્વારા ધોરણ-૩ થી ૭ની કુલ ૨૭ પ્રમાણિક સિધ્ધિ કસોટીઓ તૈયાર કરવામાં આવી છે. જેના આધારે અગાઉ ગુજરાત રાજ્યના તમામ જિલ્લામાં બે વાર સિધ્ધિ માપન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું. જેના પરિણામો 'જીવન શિક્ષણ' ના અંકોમાં જે તે વખતે પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવ્યા હતા જે આપ સૌની જાણમાં હશે.

સિધ્ધિ માપન દ્વારા આપણને ત્રણ બાબતોની વાસ્તવિક જાણકારી મળે છે. પ્રથમ તો આપણા જિલ્લાની ધો - ૩ થી ૭નાં પ્રત્યેક વિષયમાં સિધ્ધિ કક્ષા કઈ છે. બીજું અન્ય જિલ્લાની સરખામણીમાં આપણા જિલ્લાની સ્થિતિ કઈ છે અને ત્રીજું પ્રત્યેક વિષયમાં કઠિન બિંદુઓ ક્યા ક્યા છે એટલે કે ઉપચારાત્મક શિક્ષણ યાત્ર ક્ષમતાઓ કઈ કઈ છે. આમ આ પરિણામો પરથી આપણે આપણા જિલ્લામાં સિધ્ધિ કક્ષા ઊંચી લઈ જવા શું કરવું અને કઠિન બિંદુઓના સરળીકરણ માટે કેવી પ્રયુક્તિઓથી શિક્ષણકાર્ય કરવું તેની દિશા નક્કી થઈ

શકે છે. અને એકંદરે આનાથી આપણા જિલ્લાનો સિધ્ધિ આંક આપણે ઉત્તરોત્તર ઉંચો લઈ જઈ શકીએ છીએ. આ સિધ્ધિ માપનની વિશેષતાઓ અગાઉ બેવાર કરેલા સિધ્ધિ માપનનાં પરિણામો અને તારણો આપણી પાસે છે. હવે તેમાં કેટલો ફેરફાર થયો છે તે જાણવા માટે આપણે આગામી એપ્રિલ માસનાં પ્રથમ અઠવાડીયામાં જી.સી.ઈ.આર.ટી. ગાંધીનગરની પ્રેરણાથી આપણા ડાયટ દ્વારા આપણા જિલ્લામાં ત્રીજા તબક્કાનું સિધ્ધિ માપન આજ પધ્ધતિએ હાથ ધરવાનાં છીએ જે આપ સૌની જાણ સારૂ. આ માટે સંશોધનમાં ખૂબજ વ્યાપક પ્રમાણમાં ઉપયોગમાં લેવાતી યાદચ્છિક નમૂના પધ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને શાળાઓની પસંદગી કરવામાં આવી છે. આ પસંદગીની શાળાઓએ તેમની વાર્ષિક પરીક્ષાઓતો યોજવાની જ છે અને તેના આધારે જ વર્ગબંધતી આપવાની છે. ડાયટ દ્વારા લેનાર સિધ્ધિ કસોટીના પરિણામો માત્ર સંશોધન અર્થે ઉપયોગમાં લેવાનાર છે. આ પરિણામો સમગ્ર જિલ્લાના ગણાશે. તેમાં કોઈ શાળાનું નામ દર્શાવવાનું હોતું જ નથી જેની સંપૂર્ણ બાહેધરી આપવામાં આવે છે. તેથી જે શાળાઓમાં આ કસોટી હાથ ધરાય તે શાળાનો પરિવાર (સ્ટાફ) આ બાબતને ધ્યાને રાખી સંપૂર્ણપણે ચિંતામુક્ત બની યોગ્ય સહકાર આપે તે અતિ જરૂરી છે. આ સિધ્ધિ માપનના પરિણામો આપણને આપણા જિલ્લાનું શિક્ષણકાર્ય વધુ ને વધુ અસરકારક બનાવવામાં ખૂબજ ઉપયોગી થતું હોઈ તેની અગત્યતા અને ગંભીરતાને નજર સમક્ષ રાખી પરિણામોને અવાસ્તવિક બનાવનાર કોઈપણ પ્રયત્નોથી દૂર રહી યોગ્ય સહકાર આપવા નમ્ર નિવેદન કરીએ છીએ.

વખતોવખત હાથ ધરાતા સિધ્ધિ કસોટીના આંકડાઓ કોઈપણ શિક્ષક ભાઈ-બહેનોને જાણવાની જરૂર પડે તો અત્રેના ડાયેટમાંથી મળી શકશે.

લેકચરર. ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર.

ખારા સાગરમાં મીઠી વીરડી — 'ગણતર સંસ્થા'

રત્નાકરતો રીંશ ચડાવી, મલક ગયો છે છોડી.,

ગંજવાના નીર ચરતી, હૈયે મીઠપ ભરતી.

ખારૂડીધરાનો પ્રદેશ એટલે સુરેન્દ્રનગરની ઉત્તર દિશાએ આવેલો પાટડી-દસાડા તાલુકો. આ તાલુકાનો મુખ્ય ઉદ્યોગ મીઠાનો છે. મીઠા ઉદ્યોગમાં કામ કરતાં લોકો 'અગરિયા' તરીકે ઓળખાય છે.

ખારૂડી ધરતીમાં મીઠી વીરડી સમી 'ગણતર સંસ્થા' આવેલી છે. પાટડી થી જૈનાબાદ રોડ પર આવેલ આ સંસ્થા જાણે રણમાં ઊગ્યા ગુલાબ જેમ તેના કાર્યોની સુવાસ ફેલાવી રહી છે. આ સંસ્થાની સ્થાપના ઈ.સ. ૧૯૮૨ માં કરવામાં આવી.

શ્રી ગિજુભાઈ બધેકા 'મૂછાળી મા' ના સ્વપ્નને સાકાર કરવાનું, ડ્રોપ આઉટ રેશીયો ઘટે, પ્રાથમિક શિક્ષણના જે ઉદ્દેશ્યો છે તે સિદ્ધ થાય અને પ્રાથમિક શિક્ષણથી વંચિત બાળકોને શિક્ષણ મળે તેવી સંકલ્પના 'ગણતર સંસ્થા'ની રહેલી છે.

પાટડી તાલુકાના અગરિયા વિસ્તારના પસંદ કરેલા ૧૦ ગામની અંદર 'ગણતર સંસ્થા' પોતાના 'બાલવર' ચલાવે છે. ગામની અંદર અભ્યાસ કરતાં બાળકો શાળા છોડી જ્યાં હોય અથવા અઘ વચ્ચેથી શાળા છોડી દીધેલ હોય તેવા બાળકોને આ સંસ્થા માર્ગદર્શન-સહકાર અને શિક્ષણ આપે છે. અગરિયા વિસ્તારના તમામ બાળકો પ્રાથમિક શિક્ષણથી વંચિત રહી ન જવા પામે તેનું પૂરું ધ્યાન આપવામાં આવે છે.

'ગણતર સંસ્થા' દ્વારા 'ગુરૂપૂર્ણિમા'નો ગુરૂવંદના કાર્યક્રમ દર વર્ષે યોજવામાં આવે છે. આ કાર્યક્રમમાં પાટડી તાલુકાના તમામ પ્રાથમિક શાળાના આચાર્યશ્રીઓનો સ્નેહમિલન કામકામ રાખવામાં આવે છે, આચાર્યશ્રીઓને સન્માનવામાં આવે છે. આ કાર્યક્રમમાં શ્રી નલિન પંડિત સાહેબ (નિયામક, શ્રી.સી.ઈ.આર.ટી., ગાંધીનગર) પણ ઉપસ્થિત રહેલ હતાં.

દરવર્ષે ઉજવાતા ગુરૂપૂર્ણિમાના કાર્યક્રમ ઉપરાંત દરેક શાળામાં બાળમેળાનું આયોજન, પતંગ ઉત્સવ, બાળ નાટ્ય મહોત્સવ, રાષ્ટ્રીય પર્વ ૧૫મી ઓગસ્ટ તથા ૨૬મી જાન્યુઆરી, શ્રી ગિજુભાઈ બધેકા 'મૂછાળી મા' ના જન્મદિન નિમિત્તે યોજાતો 'બાલદિન' વિગેરે જેવા કાર્યક્રમો સમયાંતરે યોજવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત તમામ કાર્યક્રમોમાં પાટડી તાલુકાની તમામ

શાળાના બાળકો-શિક્ષકો ભાગ લે છે.

ભૂકંપથી ભોગ બનેલ આ પાટડી તાલુકાની પ્રા.શાળાઓના નવનિર્માણમાં 'ગણતર સંસ્થા'એ ઉત્તમ કામગીરી તથા સહયોગ આપેલ છે. આ સંસ્થા અંતર્ગત કન્યા શાળા-બજાણા, કન્યા શાળા-ઝીઝુવાડા, પ્રા.શાળા-ઓડુ, સલી અને મોતીબાઈ કન્યાશાળા - પાટડી નવનિર્મિત થયેલ છે. આ તમામ શાળાઓના સુંદર નિર્માણ તથા તમામ પ્રકારની ભૌતિક સુવિધાઓ પૂરી પાડેલ છે.

'ગણતર સંસ્થા'નો મુખ્ય હેતુ અગરિયા વિસ્તારના જે બાળકોના વાલીઓ રોજી-રોટી માટે સ્થળાંતર કરી ગયાં છે તેમના બાળકો પ્રાથમિક-માધ્યમિક શિક્ષણથી વંચિત રહી જવા ન પામે તેના પર ખાસ ધ્યાન આપવામાં આવે છે. પાટડી તાલુકાના તમામ મંડળો, સર પંચો સાથે વિવિધ પ્રકારના કાર્યક્રમો યોજીને લોકજાગૃતિના કાર્યક્રમો યોજવામાં આવે છે.

પાટડી તાલુકાના પ્રતિભાશાળી શિક્ષકોનું મંડળ આ સંસ્થામાં કામ કરતા બાળવિજ્ઞ શિક્ષકોને યોગ્ય શિક્ષણ મળે તે માટે તેમજ ગિજુભાઈ બધેકા સાહિત્ય અકાદમી વિભાગ માટે યોગ્ય સાહિત્યનું સર્જન કરવું, શૈક્ષણિક રમકડાં બનાવવા તથા પ્રાથમિક શિક્ષકોને કોઈ આગવું ખેડાણ કરવું હોય તો આવા શિક્ષકોને સંપૂર્ણ આર્થિક સહકાર આ સંસ્થા આપે છે.

'ગણતર સંસ્થા'ના કો.ઓર્ડી. તરીકે શ્રી પ્રશાંતભાઈ રાવલ ફરજ બજાવે છે. શ્રી પ્રીતિબેન, શ્રી શીતલબેન વિગેરે સંસ્થાના સહકારકર તરીકે ઉમદા કામગીરી કરી રહ્યાં છે. 'ગણતર સંસ્થા'નો કેમ્પસ ડેલોપમેન્ટ શ્રી સંજયભાઈ પંચાલ સંભાળી રહ્યા છે. આ નપાણિયા મલકમાં શ્રદ્ધાના બીજના વાવેતર કરનાર શ્રી સુખદેવભાઈ પટેલ 'ભાઈ' તથા તેમની ટીમને સો સો સલામ...!!!

ચાલો... આપણે પણ 'ગણતર સંસ્થા'ની મુલાકાત લઈને તેમની કામગીરી નિહાળીને ઋણ અદા કરીએ, તેમની પીઠ ધાલડીએ.

સરનામું : 'ગણતર સંસ્થા' પાટડી. જિ. સુરેન્દ્રનગર

ફોન : ૨૨૭૮૩૬ (૯૫-૨૭૫૨)

— આચાર્ય, પ્રા.શાળા-સલી (પાટડી)

— લેકચરર, ડાચેટ-સુરેન્દ્રનગર.

તરૂણોને બધા જ વિષયો શીખવવા આજના મા-બાપ ઈચ્છા રાખે છે. પણ બધા જ વિષયો જેટલી અને તેથી વધુ અગત્ય ધરાવતું જાતીય જ્ઞાન તરૂણને આપવા અંગેના વિચારો રજૂ કરવા અંગે મા-બાપ માનતાં નથી. તે માને છે કે આવું જ્ઞાન અપાય જ નહિ, નહીતર એમનું માનસ કલુષિત થઈ જાય.

તરૂણો પણ મા-બાપને પ્રશ્નો પૂછે છે કે ભાઈ ક્યાંથી આવ્યો? આવા પ્રશ્નોથી વડીલો ચમકી જાય છે. એક પ્રકારની વિમાસણ અનુભવે છે. તે વિચાર કરતાં થઈ જાય છે. આવો પ્રશ્ન કેમ પૂછ્યો? આનો શો જવાબ આપવો? જો મા-બાપ સંતોષકારક જવાબ નહીં આપે તો બાળક બહારથી મિત્રો પાસેથી અનઅધિકૃત જવાબ મેળવવા પ્રયત્ન કરશે. મા-બાપના ખોટા અને વિરોધાભાસી જવાબોથી તરૂણ મુંઝાય છે. સસ્તા અશ્લિલ સાહિત્ય તરફ આકર્ષણ જાગશે. એટલે જાતીયતા અંગેના તરૂણોના પ્રશ્નોના જવાબ તેમની વયકક્ષાને ધ્યાનમાં લઈ સરળ રીતે આપવા જોઈએ.

તરૂણ પૂછે કે ભાઈ ક્યાંથી આવ્યો? ત્યારે જવાબ મળે કે હોસ્પિટલમાંથી ખરીદી લાવ્યા. પેટીમાંથી લાવ્યા, ચરી આવીને આપી ગઈ. એમ ગપ્પાં મારવાથી ગુંચવાશે. એના કરતાં પાલતું પ્રાણીઓ, પક્ષીઓના ઉદાહરણ આપીને તેમને વૈજ્ઞાનિક માહિતી આપવી જોઈએ.

ઘણીવાર તરૂણો પોતાની જિજ્ઞાસાવૃત્તિથી ઉશ્કેરાઈને પોતાની જનેન્દ્રિય સાથે હાથ વડે રમત કરતા જોઈએ છીએ ત્યારે મા-બાપ મુંઝવણ અનુભવે છે. તરૂણ માત્ર અન્ય ભાગની જેમ નાક, કાન કે આંખને અડે છે. તું તો સાવ બગડી ગયો છે કહીને ધમકાવીએ છીએ. આનાથી તેનામાં 'અપરાધ ભાવના' પેદા થાય છે.

તરૂણ હસ્તમૈથુન કરે છે તે દ્રિયા અવારનવાર ચાલુ રાખે છે. તરૂણને આવી ટેવ હોવી એ માબાપો માટે ચિંતાનો વિષય બની જાય છે. ટેવ સુધારવા મા-બાપ આ ખોટું છે. આ પાપ કહેવાય. તેનાથી બિમાર પડી જવાય. ગાંડા થઈ જવાય એવી ખોટી શિખામણ આપે છે. ધમકાવે છે. આવી ધમકી થી તેને ડર લાગે છે. મન પર ગાઢ અસર

થાય છે. ચિંતા કરતો થઈ જાય છે. ખાવા-પિવાની રૂચિ પણ ગુમાવી દે છે. અને ચિંતાતુર બની ભવિષ્યમાં નપુંસક બની જશે તેવું વિચારે છે.

તરૂણને જો આવી દ્રિયાની સામાન્યતા સમજાવી ચિંતામુક્ત કરવામાં આવે તો અનેક મનોશારીરિક વિટંબણાઓથી તે મુક્ત બને છે.

આજના પ્રચાર-પ્રસાર યુગમાં દવાની જાહેરખબરો અને પ્રચાર માધ્યમોની અસર તળે આવે છે અને જાહેરાત વાંચીને અજાણતા તે માર્ગે જાય છે, ફસાય છે અને આખી જિંદગી પસ્તાય છે. તરૂણોને સાચી પરિસ્થિતિનો સામાન્ય ખ્યાલ આપવો જ જોઈએ.

તરૂણીઓ માસિક ધર્મ સમયે મુંઝાય છે. જે શબ્દની સાથે 'ધર્મ' સંકળાયેલ છે તેવી આખી કુદરતી ઘટનાને આપણા સમાજ દ્વારા ગંદી પ્રક્રિયા માનવામાં આવે છે. માતૃત્વનો મહિમા વારંવાર થાય છે પણ તેના પૂર્વશરત સમી માસિક ધર્મ બાબતે તરૂણીઓને અવશ્ય વૈજ્ઞાનિક માહિતી આપવી જોઈએ. આ સમયગાળા દરમિયાન રસોડું, પૂજારૂમ તથા ધાર્મિકસ્થાનોમાં તેમનો પ્રવેશ નિષેધ હોય છે. ઘણી માતાઓ તેમને એકલા રહેવાની ફરજ પાડે છે, તિરસ્કારભરી વાણી થી નવાજે છે. તરૂણી આ નવા અનુભવથી ડહાઈ ગયેલી હોય છે. આથી તેને પ્રેમ, હુંફ અને સાચી હકીકતથી વાકેફ કરી આ સમયગાળા દરમિયાન શું કાળજી રાખવી અને સ્વચ્છતા બાબતે તેને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવું જોઈએ. આ બાબતે ઘરમાં માતાએ તથા શાળામાં શિક્ષિકા એ સાચી દિશા આપવી એ પ્રાથમિક ફરજ છે.

જો મા-બાપ પોતાના તરૂણ સંતાનોને જાતીયતા અંગેના કેટલાક સત્યો સમજાવે તો બાળકોની મોટા ભાગની સમસ્યાઓ, મુંઝવણો આપોઆપ શમી જાય છે. તરૂણમાં કેટલીક બાબતો અકારણ તેના વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં અવરોધરૂપ બને છે. જે નિવારી શકાય. પરિણામે યુવાનીમાં શારીરિક, માનસિક અને આરોગ્ય વિષયક માર્ગદર્શન મળતા જીવન જીવવાની અને એકબીજાને અનુરૂપ થવાનું શીખી લે છે. (અનુ. ૫ ઉપર)

વિકલાંગ બાળકો પ્રત્યે કેવો વ્યવહાર રાખશો ?

- બી. પી. પરમાર

- * વિકલાંગ બાળકો સાથે પ્રેમ અને હુંફથી વર્તો.
- * તેને પ્રેરણા અને માર્ગદર્શન આપો.
- * તેનામાં આત્મવિશ્વાસ, હિંમત અને શ્રદ્ધા વધે તેવા પ્રયત્નો કરો.
- * તેની સરખામણી બીજા બાળક સાથે ન કરો.
- * તે લઘુતાગ્રંથિથી પીડાય નહી તે રીતે વર્તન-વ્યવહાર રાખો.
- * વિકલાંગ બાળકોના પ્રયત્નોને પ્રોત્સાહન આપો.
- * આ બાળકોને વર્ગમાં પ્રથમ લાઈનમાં બેસાડો.
- * વર્ગના અન્ય બાળકો આ વિદ્યાર્થીઓને હેરાન ના કરે તેનું ધ્યાન રાખો.
- * આ બાળકો પ્રત્યે માનવીય વ્યવહાર રાખો.
- * આ બાળકોને હંમેશા વિનમ્રતા તથા શિષ્ટાચારથી બોલાવો. આ બાળકોને તેમના નામથી જ બોલાવો.
- * સામાન્ય બાળક કરતાં આ બાળક ઉપર વધુ ધ્યાન આપો.
- * વિકલાંગ બાળકોની ઉપેક્ષા, અપમાન કે અવગણના કરશો નહિ.
- * કુમાર અને કન્યા બંને પ્રત્યે સમાનતાથી વર્તો.
- * તેને દયા કે સહાનુભૂતિ નહિ પણ પ્રેમની જરૂર છે.
- * આ વિદ્યાર્થીઓ સાથે સામાન્ય બાળકો જેવો જ વ્યવહાર કરવો.
- * વિકલાંગ બાળકોને બોજારૂપ ન ગણો.
- * આ બાળકોને સાહજિકતાથી સ્વીકારો.
- * આ બાળકો તરફ અણગમો ન કરવો જોઈએ.
- * આ બાળકો પાસે સમજાવટથી ધીરેથી કામ લેવું જોઈએ.
- * આ બાળકો સાથે આત્મીયતાનો સંબંધ કેળવવો જોઈએ.
- * આ બાળકો પર ગુસ્સે ન થવું જોઈએ.
- * આ બાળકો અસહાય નથી, બિચારા નથી. તેને માતા-પિતા, કુટુંબ, શિક્ષકો, બાળકો અને સમાજની સ્વીકૃતિની ખાસ જરૂર છે.

- * આ બાળકોને દયાની નહિ પરંતુ સહાનુભૂતિની, ભીખની નહિ પણ તકની, રક્ષણની નહિ તાલીમની, રોટીની નહિ રોજગારની, ભાવુકતાની નહિ રચનાત્મક દ્રષ્ટિકોણની જરૂર છે.
- * આ બાળકોને પ્રેમ, પ્રેરણા, હુંફ, માર્ગદર્શન અને સમાજની સ્વીકૃતિની જરૂર છે.
લેકચરર, ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર.

ક્યાંથી હોય ?

વસ્ત્રો થઈ ગયા ટૂંકા,	લાજ ક્યાંથી હોય ?
અનાજ થઈ ગયું હાઈબ્રીડ,	સ્વાદ ક્યાંથી હોય ?
ભોજન થઈ ગયા ડાલ્ડાના,	તાકાતે ક્યાંથી હોય ?
નેતા થયા ખુરશીના,	દેશ દાઝ ક્યાંથી હોય ?
ફૂલો થયા પ્લાસ્ટીકના,	સુર્ગઘ ક્યાંથી હોય ?
ચહેરા થયા મેકઅપના,	રૂપ ક્યાંથી હોય ?
શિક્ષકો થઈ ગયા ટ્યુશનીયા,	વિદ્યા ક્યાંથી હોય ?
પ્રોગ્રામ થયા કેબલના,	સંસ્કાર ક્યાંથી હોય ?
ભક્તો થયા સ્વાર્થના,	ભગવાન ક્યાંથી હોય ?
આમા વરસાદ ક્યાંથી હોય ?	
સંકલન : જી.કે. સીરજા હેડક્લાર્ક, ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર	

(અનુ. ૪ ચાલ)

આમ, મા-બાપ અને વડિલોએ સમજી લેવું જોઈએ કે, જિજ્ઞાસાને પાપનું મૂળ સમજવાનું, ઘૂણાની દ્રષ્ટિએ જોવાનું છોડી દેવું જોઈએ. જવાબ ન ફાવે તો ડૉક્ટર, મનોચિકિત્સક, સેક્સોલોજીસ્ટની મદદ લઈ જવાબ આપવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. નહિતર...

‘ગેરો સે કહા તુમને, ગેરો સે સુના હમને,
કુછ હમસે કહા હોતા, કુછ હમસે સુના હોતા’

પ્રોજેક્ટ લેકચરર, વસતિ શિક્ષણ એકમ,
જી.સી.ઈ.આર.ટી., ગાંધીનગર
(સાભાર : નયૂઝ લેટર જુલાઈ થી ડીસે. ૨૦૦૨)
સંકલન : જે. જે. જોષી (સિ.લેકચરર)

શબ્દોની ટૂંકાક્ષરી

સંકલન : સી. ટી. ટૂંડીયા

VACATION – વેકેશન કેમ ગાળશો ?

V	=	View good movies	– સારા ચલચિત્રો જુઓ.
A	=	Adopt good hobbies	– સારા શોખ કેળવો.
C	=	Club activity	– સમૂહ કાર્ય કરો.
A	=	Avoid more sleeping	– વધારે પડતી ઊંઘ દૂર રહો.
T	=	Try to know new thing	– નવું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરો.
I	=	Interest in reading	– સારું વાંચન કરો.
O	=	Observe and enjoy nature	– કુદરતને અનુભવો અને આનંદો.
N	=	New places visit	– નવી જગ્યાઓની મુસાફરી કરો.

INTERNET – ઈન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરો

I	=	Information	– માહિતી માટે
N	=	New ideas	– નવા વિષયો માટે
T	=	Telnet	– શીઘ્ર સંદેશાવ્યવહાર માટે
E	=	E-mail	– પત્રવ્યવહાર માટે
R	=	Research	– શોધખોળ માટે
N	=	News	– સમાચાર માટે
E	=	Entertainment	– આનંદપ્રમોદ માટે
T	=	Talk (chat)	– વાતચીત માટે

EXAM – પરીક્ષાની તૈયારી માટે

E	=	Evaluate subject	– વિષયનું મૂલ્યાંકન કરો.
X	=	'X' on time wasting	– સમય બગાડ ઉપર ચોકડી મૂકો.
A	=	Attentive	– એકાગ્રતા કેળવો.
M	=	Maximum effort	– વધુમાં વધુ મહેનત કરો.

TEACHER – શિક્ષક

T	=	Tactful	– ચતુર
E	=	Efficient	– કાર્યદક્ષ
A	=	Active	– પ્રવૃત્તિશીલ
C	=	Capable	– કાર્યક્ષમ
H	=	Honest	– પ્રામાણિક
E	=	Encouraging	– પ્રોત્સાહક
R	=	Resourceful	– સૂઝ ધરાવતા

ગણિત ગમ્મત

૧ થી ૯ સુધીના અંકો હોય તેવી બે સંખ્યા નીચે આપી છે.

(૧) ૮૪૨૧૬

(૨) ૮૩૫૭

આ સંખ્યાના દરેક અંકોની વચ્ચે +, -, ÷, ×, અને () કૌંસ પૈકીની કોઈ નિશાની એવી રીતે મૂકવાની છે. કે જેથી બન્ને સંખ્યાનું પરિણામ અંકોના સ્થાન બદલ્યાં વગર સરખું જ આવે.

(જવાબ આવતા અંકે)

– ભાઈલાલ ગુર્જર

આચાર્ય, ન. પા. શાળા નં. ૧૨, સુરેન્દ્રનગર.

You can teach a student a lesson for a day ; but if you can teach him to learn by creating curiosity, he will continue the learning process as long as he lives.

- Clay P. Bedford

આપણે આપણી આસપાસની દુનિયામાં અનેક વ્યક્તિઓના પરિચયમાં આવીએ છીએ. તે દરેક વ્યક્તિ આપણામાં એક સરખી છાપ ઉપસાવી શકતી નથી. કેટલીક વ્યક્તિઓ આપણા જીવનવિકાસનાં સબળ સંદર્ભ બની શકતી નથી. જ્યારે કેટલીક વ્યક્તિઓ આપણા પર એક કાયમી અને અમીટ છાપ છોડી જતી હોય છે. તે આજીવન આપણા વિકાસ માટેની પ્રેરણામૂર્તિ સમાન બળ પૂરું પાડે છે અને આપણો આદર્શ બને છે. આમ બનવાનું કારણ તે વ્યક્તિમાં રહેલું તેનું પ્રભાવશાળી અને અનોખું 'વ્યક્તિત્વ' છે. આવું વ્યક્તિત્વ તેણે વિકસાવી જાણ્યું હોય છે. તે માટે તેણે સતત પ્રયત્નશીલ રહી પૂરેપૂરી જાગૃત્તિ સાથેના સભાન પ્રયત્નો ચાલુ રાખેલા હોય છે. આવી વ્યક્તિઓ તેના આગવા વ્યક્તિત્વને કારણે અમર બની જતી હોય છે. આપણી સામે આવા અનેક ઉદાહરણો રહેલા છે. અહીં આપણે એક મોટી સમષ્ટીની વાત કરી પરંતુ આજ વાતને લઈને આપણે જો શિક્ષણ જગતમાં ડોકીયું કરીએ તો ખ્યાલ આવશે કે જેમ એક વ્યક્તિ તેના 'વ્યક્તિત્વ'ને લઈને સમગ્ર જગતમાં ઉમદા છાપ છોડી જાય છે તેમ એક શિક્ષક તેના શિક્ષકત્વને લઈને સમગ્ર શિક્ષણ જગતમાં આગવું સ્થાન પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

અહીં સવાલ એ થાય કે શું શિક્ષકત્વ વગરનો શિક્ષક હોઈ શકે ખરો? જવાબ 'ના' માં આવે પણ આજે 'હા' પાડવી પડે તેવી સ્થિતિ સર્જાઈ છે અને માટે પ્રસ્તુત લેખમાં મનોવૈજ્ઞાનિક આધાર સાથે 'શિક્ષકત્વ'ની વિભાવનાને સમજાવવાનાં આ નમ્ર પ્રયાસ માટે પ્રેરાયો છું.

જેનામાં શિક્ષકત્વ અને વ્યક્તિત્વ ઓગળીને એકબીજા ભળી ગયા હોય તેવા સાચો સાચ શિક્ષકની લાક્ષણિકતાની વાત કરીશું. એટલે 'શિક્ષકત્વ' ખરા અર્થમાં શું છે તે સમજાઈ જશે. કહેવાયું છે કે કોઈપણ રાષ્ટ્રનો વિકાસ તેના શિક્ષકના વિકાસથી વધુ ન હોઈ શકે

આ વાત કદાચ આવાજ શિક્ષક માટે કહેવાઈ છે.

આવો શિક્ષક મેળવેલ શૈક્ષણિક લાયકાતનો ઉપયોગ કરીને અટકી ન જતા નૂતન આયામોને અપનાવે છે. સમયના બદલાતા પ્રવાહોની સાથે તાલમેલ કરીને ઉદ્વેગામી પરિવર્તનને સ્વીકારી શકે તેવું ગતિશીલ વ્યક્તિત્વ તે ધરાવે છે.

બાળકને તેના યથાભૂત સ્વરૂપમાં સ્વીકારે છે. પ્રત્યેક બાળક અનોખું છે. દરેકને પોતાની આગવી લાક્ષણિકતાઓ છે. એ હકીકતને સતત નજર સમક્ષ રાખીને પ્રત્યેક બાળકને પોતાની રીતે વિકસવાની મોકળાશ કરી આપે છે.

શિક્ષકના હૃદયમાં કોઈપણ બાળક પ્રત્યે પક્ષપાત કે પૂર્વગ્રહ હોતો નથી તે પ્રત્યેક બાળક તરફ સમાન દ્રષ્ટિથી જુએ છે. તેને છોકરો - છોકરી, સવર્ણ-પછાત, તેજસ્વી ધીમુ શીખનાર કે વિકલાંગ બળકો વચ્ચે કોઈ ભેદ દેખાતો નથી.

બાળકના વિશિષ્ટ વર્તન માટે હંમેશા બાળકને જવાબદાર ન ગણતા કઈ પરિસ્થિતિમાં આવું વર્તન કરે છે તેની સાચી માહિતી મેળવે છે. સમસ્યાગ્રસ્ત બાળકો પ્રત્યે સહાનુભૂતિ નહીં પરંતુ પરાનુભૂતિ રાખે છે. બાળકની મુશ્કેલી જોઈ દુઃખી થવાને બદલે મુશ્કેલીનું સ્વરૂપ સમજી તેના ઉકેલ માટેના ઉપાયો વિચારે તેને પરાનુભૂતિ (Empathy) કહેવામાં આવે છે.

શિક્ષકને પોતાની જાતમાં વિશ્વાસ હોય તોજ બાળકમાં વિશ્વાસ જન્મે તેથી તે પોતાની જાતમાં અને બાળકમાં પૂરે પૂરો વિશ્વાસ રાખી ધીરજ પૂર્વક અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયાને અસરકારક અને સફળ બનાવવાનો પ્રયત્ન કરી શકે છે. ક્યારેક અધ્યયન નિપજ ન મળતા તે નિપજ મેળવવા નવા પ્રયોગો હાથ ધરે છે. પરંતુ આત્મગ્લાની કે નિરાશા અનુભવતા નથી.

લેકચરર, ડાયેટ - સુરેન્દ્રનગર

શાળા પુસ્તકાલય

સંકલન : કાશ્મીરાબેન મહેતા

- પુસ્તકાલય સંચાલન સમિતિ તૈયાર કરી તેમાં દરેક વિદ્યાર્થીનો સહકાર લેવો.
- પુસ્તકાલય માં અવારનવાર સારા પુસ્તકોનું પ્રદર્શન ગોઠવવામાં આવે.—ઠવાડીયામાં એકાદવાર પુસ્તકાલયની ફરજીયાત મુલાકાત લેવી.
- પુસ્તકાલય અંગે વિદ્યાર્થીઓના વાર્તાલાપો ગોઠવીને પણ પુસ્તકાલય ટેવ વિકસાવી શકાય.
- વર્ગ શિક્ષણ કાર્ય દરમ્યાન શિક્ષકો વારંવાર પુસ્તકાલયનો ઉપયોગ કરવાનું સમજાવે.
- પુસ્તકાલય દ્વારા સહ અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓનું વારંવાર આયોજન કરવામાં આવે.
- વિદ્યાર્થીઓ મુક્ત રીતે સરળતાથી પુસ્તકો અંગે જાણી શકે અને જોઈ શકે એટલે કે ખુલ્લી અભરાઈમાં પુસ્તકોની ગોઠવણી કરવી.
- પુસ્તકાલય પ્રવૃત્તિમાં વિદ્યાર્થીઓનો હિસ્સો જેમ કે પુસ્તકોને સિક્કા મારવા, નંબરો આપવા, કબાટમાં ગોઠવવા વગેરે.
- ગ્રંથપાલે અવારનવાર વિદ્યાર્થીઓ સાથે પુસ્તકો, સામયિકો અંગે અનૌપચારિક ચર્ચા કરી પ્રેરણા પૂરી પાડવી.
- પુસ્તકાલયમાં વિવિધ સ્પર્ધાઓ જેવી કે પુસ્તક પ્રદર્શન, વાંચનસ્પર્ધા, વક્તવ્ય સ્પર્ધા, બુલેટિનબોર્ડ સજાવટ સ્પર્ધા, વર્ગપુસ્તકાલય પ્રદર્શન સ્પર્ધા વગેરેનું આયોજન કરવું.
- પ્રાર્થના કાર્યક્રમમાં સારાં પુસ્તકોની જાણ કરવી. પુસ્તકની સમીક્ષા કરવી.
- અવેજી તાસમાં વાચન, લેખ વાચન, સામયિક વાચન, પુસ્તક સમીક્ષા કે લેખ સમીક્ષા કરવી.
- વર્ગબુલેટિન બોર્ડ પર સારા લેખો કે પુસ્તકનાં નામો, ચિત્રો, નોંધ, અવતરણો, વિદ્યાનો વગેરે આકર્ષક રીતે રજૂ કરવા.
- એકાદ શૈક્ષણિક પ્રોજેક્ટ હાથ ધરવો.
- પુસ્તકાલયમાં બેસી જૂથમાં સ્વાધ્યાય રચના કરાવવી.

- વાલી સંમેલનોનું આયોજન કરી અને તેમાં પુસ્તકાલયનું મહત્વ તથા તેની જરૂરિયાતોની ચર્ચા કરો.
- વર્ષ દરમ્યાન આવતા સામયિકોને વર્ષને અંતે બાઈડિંગ કરાવવાથી તે બાઈડિંગ અંક એક સારા સંદર્ભગ્રંથની ગરજ સારે છે.
- પ્રાર્થના કાર્યક્રમમાં દિન વિષેશની ઉજવણી કરવી.

અથવા

ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર.

‘આવો’

— શાહબુદ્દિન બાદી

આવોને શિક્ષણ પ્રેમીઓ જોવાને ડાયેટ અમારું
અહિ પ્રેમનું વિશાળ ઝરણું વહે છે અમારું
અહિ મેદાનોથી દિવાલો સુધી છવાયેલ છે શિક્ષણ અમારું
આવો ને જોવા...
અહિ ઘડાય છે સમૂહ પ્રવૃત્તિથી જીવન અમારું
અહિ શ્રમ સાથે અપાય છે જીવનનું ભાથું અમારું
આવો ને જોવા...
અહિ પ્રાર્થના સંમેલન ચાર—ચાર ભાષામાં અમારું
આવોને માણવા આ વિશેષતાભર્યું વાતાવરણ અમારું
આવો ને જોવા...
સાત શાખાઓ રૂપી પાંખોથી બનેલ ડાયેટ અમારું
એ કરે વિશાળ ગગનમાં વિહાર તેવું સ્વપ્ન છે અમારું
આવો ને જોવા...
અહિ છે કમ્પ્યુટર—ટી.એલ.એમ.નું શિક્ષણ અમારું
અહિ સંસ્કારથી સભર ધાય છે જીવનનું ઘડતર અમારું
આવો ને જોવા...
જેને સમજીએ છીએ અમે સૌ અમારું
આવી અનેક વિવિધતાથી ભરેલ છે ડાયેટ અમારું
આવોને ને ફરી—ફરી થી જોવા ને ડાયેટ અમારું.
આવો ને જોવા...
દ્વિતીય વર્ષ (તાલીમાર્થી), ડાયેટ — સુરેન્દ્રનગર

જે આદતથી આનંદ ન મળે એ આદત ક્યારેય ન રાખો

પલાશ
૧૫ માર્ચ ૨૦૦૩

ચક્રીબેનનો 'Happy Birth Day'

(વાર્તા)

—ભરતભાઈદલે

ચક્રીબેને આંખ ખોલી, આ શું? ચક્રારાણા ક્યાં ગાયબ થઈ ગયા? તે તો ચી.. ચી.. ચી.. કરવા લાગ્યા.

એટલામાં ચક્રાભાઈ ઉડતા ઉડતા આવી પહોચ્યાં...

ચક્રીબેનના શ્વાસ હેઠા બેઠાં.

ચક્રીબેન બોલ્યાં,

એય ચક્રારાણા કાં આજનો દિવસ ભૂલી ગયા કે શું? ચક્રાભાઈ માથું ખંજવાળવા માંડાં. શું કહો છો ચક્રી રાણી? જરા સમજાય એમ તો કહો!

ચક્રીબેન તો ફરી ચી.. ચી.. કરવા લાગ્યા... ચક્રાભાઈ તો મૂંઝાણા.

અરે! ચક્રીરાણી આમ રિસાઈ કાં ગયા? ચક્રીબેને છણકો કરતાં કહ્યું, રિસાઈ નહી તો શું કરું બોલો?

ચક્રાભાઈએ નજદિક જઈ વહાલથી પૂછ્યું, ચક્રીરાણી શી વાત છે? તે તો કહો...

શું તમેય તે... આજે કઈ તારીખ છે? ચક્રાભાઈ ફરી મૂંઝાણા...

એય ચક્રીરાણી આપણે પક્ષીઓને તે વળી તારીખ કેવી અને વાર કેવો?

ચક્રીબેન તો ફરી છણકો કરી ચી.. ચી.. કરવા લાગ્યા... અને પાંખો ફફડાવી માળાની આસપાસ ઉડવા લાગ્યા.

ચક્રાભાઈએ હરિભાઈના ઘરમાં જઈ તારીખ જોઈ લીધી, અને આવીને કહ્યું...

મારી ચક્રીરાણી આજે તો ૨૧ જાન્યુઆરી છે! કેમ શું છે? બોલો?

ચક્રીબેનનું મોં પડી ગયું... પણ ચક્રાભાઈ તો કાંઈ ન સમજયા, એ તો વળી પાછા ઉડ્યા...

ચક્રીબેન ઉદાસ થઈ ઝાડ નીચે જોયું તો ત્યાં

રિધિબેનને આવતા જોયા. હાથમાં ચોકલેટ ગણતાં. રિધિબેનને જોઈ ચક્રીબેન બોલ્યા, રિધિબેન... આ ચોકલેટ જેવું હાથમાં શું છે?

રિધિબેનને ચક્રીબેન સાથે વાત કરવાની મજા પડી. તે બોલ્યાં, 'આજે તો હરિભાઈનો જન્મદિવસ હતો એટલે સ્કૂલમાં ચોકલેટ વહેંચેલી, ચક્રીબેન તો રડવા જેવા થઈ ગયા...'

ચક્રીરાણી બોલ્યા — 'શતમ્ જીવો શરદ્...' ઘણું જીવો મારા વ્હાલા ચક્રીરાણી.

રિધિબેને પણ ચક્રીબેનને Happy Birth Day કહ્યાં. ચક્રાભાઈ બોલ્યા, "જૂઓ રિધિબેન તમારા ભાઈનો પણ આજે જન્મદિન છે ને! તમે પણ મારી જેમ ભાઈનો જન્મદિવસ ઊજવજો. જન્મદિવસે ડિસ્કો, પાર્ટી, કેક, હોકાટા-પડકારાં નહી, તેની બદલે ફૂલ-કુંકુથી પૂજા કરાય, દિવા કરાય, પ્રસાદ ખવાય, વડીલોને વંદન કરાય અને મંદિરે જઈ દર્શન કરાય. ત્યારે જ સાચો ભારતીય Happy Birth Day 'ઉજવ્યો' ગણાય. ખરું ને? ચક્રીરાણી? ચક્રીબેન તો ફૂલાતાં ફૂલાતાં ચી.. ચી.. કરવા લાગ્યા અને બોલ્યા, ચાલો ચક્રારાણા મંદિરે જઈએ. ચક્રાભાઈ બોલ્યા, ચાલો.. ચાલો.. બંને પાંખો ફફડાવી મંદિર તરફ ઉડ્યા. નીચે રિધિબેન ચક્રાભાઈ એ ચક્રીબેનને જોતા રહ્યાં ત્યાં તો ઝાડ પરથી ફૂલની પાંદડીઓને કુંકુ રિધિબેનને માથે ખર્ચા. રિધિબેનને તો બહુ જ ગમ્યું અને મનોમન નક્કી કર્યું કે મારો જન્મ તો હું આવી રીતે જ ઉજવીશ.

મૈત્રી અધ્યાપન મંદિર—સુરેન્દ્રનગર.

કોમ્પ્યુટર શીખવું છે ?

ડી. કે. ગોસાઈ

કવિતા

સંકલન : ડી.કે.ગોસાઈ

ફેબ્રુઆરીના અંકમાં આપણે કોમ્પ્યુટરની વિવિધ મેમરી વિશે માહિતી મેળવી હવે આપણે બાકી રહેલ મેમરી વિશે માહિતી મેળવીશું.

સેકન્ડરી મેમરી :-

(૨) ફ્લોપી ડિસ્ક (FLOPPY DISK) :- એક કોમ્પ્યુટરમાં રહેલ માહિતી બીજા કોમ્પ્યુટરમાં લઈ જવા માટે મુખ્યત્વે ફ્લોપી ડિસ્કનો ઉપયોગ થાય છે. તેના કદ અને આકાર પ્રમાણે તે ફ્લોપીને દાખલ કરવા માટે કોમ્પ્યુટરમાં જગ્યા બનાવેલ હોય છે, જેને ફ્લોપી ડ્રાઈવ કહેવામાં આવે છે. (જેમ સંગીત સાંભળવા માટે કેસેટ ટેપ રેકોર્ડર આવે છે જેમાં રેકોર્ડર કે જે એક જાતની ડ્રાઈવ છે તથા કેસેટ કે જે તેમનું મિડિયમ છે.) આમ માહિતીને તેમની ક્ષમતાના આધારે લાંબા સમય માટે સંગ્રહ કરવા માટે તેમજ ડેટા એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ લઈ જવા માટે ફ્લોપી વપરાય છે. ફ્લોપીની સંગ્રહ ક્ષમતા 1.2MB કે 1.44MB છે.

(૩) સી.ડી. રોમ (CD-ROM) (કોમ્પેક્ટ ડિસ્ક) : ઉપર જણાવેલ હાર્ડ ડિસ્ક તથા ફ્લોપીની મર્યાદા એ છે કે હાર્ડ ડિસ્ક એ સી.પી.યુ.ની અંદર અને સ્થાયી હોય છે. તેની સંગ્રહ શક્તિ વધારે છે પરંતુ હાર્ડ ડિસ્કને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ લઈ જવી હિતાવહ નથી. જ્યારે ફ્લોપી ડિસ્કની સંગ્રહ ક્ષમતા ખૂબ જ ઓછી હોવાથી વધારે માહિતી એક કોમ્પ્યુટરમાંથી બીજા કોમ્પ્યુટરમાં લઈ જવામાં મુશ્કેલી પડે છે. તેથી એક નવો અને અસરકારક રસ્તો શોધાયો અને તે છે કોમ્પેક્ટ ડિસ્કનો તે એક સાથે ઘણા બધાં પુસ્તકો જેટલી માહિતીને સંગ્રહ કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. જે કોમ્પ્યુટરમાં હાર્ડ ડિસ્કની ડ્રાઈવ C: હોય છે તે કોમ્પ્યુટરની CD-ROMની ડ્રાઈવ D: હોય છે.

CD ની માહિતીને ROM પ્રકારની ગણવામાં આવે છે કારણ કે CD માં રહેલી માહિતી માત્ર જોઈ શકાય/ઉપયોગ કરી શકાય છે. પરંતુ CD માં માહિતી લખી શકાતી નથી. તેમાં લખવા માટે સી.ડી. રાઈટરની જરૂરીયાત રહે છે.

(ક્રમશઃ)

WWW ની ભાષા બધે બોલાય છે, કેમ છે? એ Website પર હવે પૂછાય છે. લાગણીની માંગ છે કે થાય પણમાં Entry, Memoryમાં પણ બધું કયાં ચાહેલું સંઘરાય છે. ખોટાં ખોખાં હશે કે દોષ કોઈ Screen નો, મૂકી નવી Floppy ને ઝાંખુ મને દેખાય છે. Page Up પર જાય નજરો યાદ તારી આવું, ટેરવા ત્યાં Page Down સ્પર્શવા લલચાય છે. થાય છે ઈચ્છા સ્મરણ સઘળાંયે ભૂંસી નાંખુ પણ, આંગળી Delite પર પહોંચીને થંભી જાય છે. વાંચવાને પત્રમાં છે શબ્દની ભરમાર પણ, તે છતાં E-Mail માં કોરાપણું છલકાય છે. વૃદ્ધિનું વર્તુળ હવે સિમિત થયું P.C. સુધી હાથમાં Mouse રમે ત્યારે જગત સમજાય છે. Key હવે કોઈ દાબશો 'નાશાદ' મક્તાની પળે, છે સમય Escap નો, મન શિક્ષકમાં લલચાય છે.

- ગુલામ અબ્બાસ નાશાદ
(સાભાર: ફૂલછાબ તા. ૨૬ બુધવાર ફેબ્રુ-૦૩)

હે પરમદેવ,
બાલ દેવના હૈયામાં ઉતરી તેમના
જીવનને સાચી રીતે સમજવાની
શક્તિ આપો કે જેથી અમે આપના
દેવી સંકેત અને અટલ ન્યાયની
દ્રષ્ટિથી એમને સમજી શકીએ,
ચાહી શકીએ અને એમની સેવા
કરી શકીએ ...

'મેડમ મોન્ટેસોરી'

૧૦

હંમેશા કોમળ રહેજો, કઠોર પણ, પરંતુ કદાચિ નિષ્ઠુર ન બનો.

પલાશ
૧૫ માર્ચ ૨૦૦૩

પ્રતિભાવ

‘પલાશ’ હાથમાં છે, હાથમાં કહું એના કરતા હૃદયમાં છે. પલાશ હંમેશા વસંતાગમનને વધાવે છે. એમ પલાશમાં વસંત સદૈવ ગૃહસ્થ બનીને રહો. તેના શબ્દો ધ્રુવતાને પામો. હા, પલાશ કુંપળોને પૂર્ણ બનવાનું માધ્યમ થાય એવી ઋજુતા કેળવે. એનો માર્ગ ‘શિવાસ્તે પન્થાન સન્તુ:’ સદૈવ બની રહો. ‘પલાશ’ માટે પલાશભરી શુભ પલાશાભ્યર્થના – પ્રાર્થના – શ્રધ્ધા – શુભેચ્છા.

અહીં ‘પલાશ’ માટેની પંક્તિઓ ટંકારવાનું મન થઈ જાય છે.

‘વસંતનું આગમન છે આ પલાશમાં,
પ્રકૃતિએ ચીતર્યા છે રંગ પલાશમાં.
ચોતરફ ચાતર્યા છે વન પલાશમાં,
ઝરણાંનાં ઉમટયા ઉછરંગ પલાશમાં.
સંઘ્યાના ખીલ્યા છે રંગ પલાશમાં,
ચાંદનીના ઝીલ્યા છે ઢંગ પલાશમાં.
આમતો ફાગણીયો લહે રાય પલાશમાં,
કાયમ ફાગણીયો મ્હેકાય પલાશમાં.
પ્રકાશ-જ્ઞાનનું સ્મિત છે આ પલાશમાં,
સદા શબ્દોનો સૂર્યોદય રહો પલાશમાં.
ડાયેટ શિક્ષણ ઊતર્યું છે આ પલાશમાં,
અખંડ કીર્તિના કાંગરા હો પલાશમાં.
કંઈ ઉત્સાહ ઉમંગ ખુલતાં પલાશમાં,
શિક્ષણ-સાહિત્ય ઝુંલતાં આ પલાશમાં.
સંમિત્રોનો શ્રમ ઊગો સદા પલાશમાં,
અક્ષર બની રહો એના ધ્રુવ, પલાશમાં’

ડી. એમ. વાલેરા ‘ધ્રુવ’
શિક્ષક, ગ્રા.શાળા – પલાસણ(હળવદ)

વિદ્યા પૈસો મેળવવા માટે ભણવાની નથી, વિદ્યા તો જીવનનું દર્શન કરવા, સુખ, શાંતિ અને સમાધાન મેળવવા તેમજ ઈશતત્વ પાસે પહોંચવા માટે મેળવવાની છે.

– પાંડુરંગ આઠવલે શાસ્ત્રી ‘દાદા’

સર્વાંગાસન

આ આસનના અભ્યાસથી થાઈરોઈડ ગ્રંથીનું સ્વાસ્થ્ય સારી રીતે જળવાય છે. પરિણામે આ આસન થાઈરોઈડ દ્વારા સમગ્ર શરીરને સ્વસ્થ રાખવામાં ઉપયોગી થાય છે. તેથી તેને સર્વાંગાસન કહે છે.

કેવી રીતે કરવું ?

- આસન પર ચત્તા સૂઓ. બંને પગ ભેગા રાખો. બંને હાથ શરીરની બાજુમાં અને હથેળી જમીન તરફ રાખો.
- બંને હાથને જમીન તરફ દબાવી બંને પગ અને નિતંબને વધુ ઉચકો. પગ માથા તરફ જશે. શરીરને વધુને વધુ ઉચું કરતા રહો. વાંસાનો ભાગ પણ ઉચો થશે.
- બંને હાથ કોણી થી વાળીને વાંસા સાથે એવી રીતે ગોઠવો કે શરીરને ટેકારૂપ બની રહે.
- બંને હાથનાં ટેકા ગોઠવ્યા પછી બંને પગને માથા તરફથી પાછા લાવો પગ આકાશની દિશામાં ઉચો આવશે. પગનાં તળીયા આકાશ તરફ આવી જશે. પગનાં આંગળાને ઉપર ખેંચો. આંખો બંધ કરો. શરીર સ્થિર રાખો.
- પાછા ફરતી વખતે પહેલાં બંને પગને મસ્તક તરફ લો. પછી ધીમેથી હાથનો ટેકો દૂર કરો ધીમે ધીમે પગને પાછા જમીન તરફ લો.

ફાયદા:

- શીર્ષાસનથી થતા ફાયદા આ આસન દ્વારા મેળવી શકાય છે.
- થાઈરોઈડ ગ્રંથીના સ્વાસ્થ્યને જાળવી રાખવા માટે અને તેમની કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે સર્વાંગાસન અપ્રતિમ છે.
- ચહેરા પર પડતી કરચલીઓ અટકાવે છે.
- અજીર્ણ અને કબજીયાત દૂર કરે છે.
- પેટ અને કમરની ચરબી ઘટાડે છે.
- સારણગાંઠની તકલીફમાં રાહત આપે છે.
- લેપ્રસીની (રક્તપિત) બિમારીને દૂર કરવામાં આ આસન ઉપયોગી છે.

આ આસન કોને ન કરવું :

- હૃદય રોગના દર્દીએ આ આસન ન કરવું.
- લોહીનું ઊંચા દબાણની બિમારી હોય તેમણે આ આસન ન કરવું.
- સગભાં સ્ત્રીઓએ આ આસન ન કરવું.

– સંકલન : કાશ્મીરાબેન મહેતા(ગ્રંથપાલ)

એમ. બી. પરમાર

સંસ્થા સમાચાર

જે. એમ. પટેલ

- શ્રી એમ. આર. કોરડીયા (લેકચરર) R.I.E.-BHOPAL Early Child Hood Edu. Of K - Resource Person તાલીમ વર્ગમાં ઉપસ્થિત રહ્યાં. (તા: ૧૭ થી ૨૧ ફેબ્રુ. ૨૦૦૩)
- શ્રી બી. પી. પરમાર (લેકચરર) R.I.E.-BHOPAL Devlopment Of Instruction Material and Training Of K-Resource Person ની તાલીમ વર્ગમાં ઉપસ્થિત રહ્યાં. (તા: ૧૭ થી ૨૧ ફેબ્રુ. ૨૦૦૩)
- પ્રો. શ્રી કે. ટી. શાહ (એમ. પી. શાહ આર્ટ્સ/સાયન્સ કલેજ - સુરેન્દ્રનગર) દ્વારા જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન - સુરેન્દ્રનગરના તાલીમાર્થીઓ સમક્ષ "શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનો શિક્ષક તરીકેની ભૂમિકામાં ઉપયોગ" અન્વયે વ્યાખ્યાન આપવામાં આવ્યું. (તા: ૧૮ ફેબ્રુ. ૨૦૦૩)
- શ્રી ગીજુભાઈ ભરાડ (ચેરમેન, લોકવિજ્ઞાન કેન્દ્ર - રાજકોટ) દ્વારા ડાયેટની સૌજન્ય મુલાકાત લેવામાં આવી. શ્રી ભરાડ સાહેબે ડાયેટના તાલીમાર્થીઓ સમક્ષ પ્રેરણાત્મક પ્રવચન આપ્યું. (તા: ૨૦ ફેબ્રુ. ૨૦૦૩)
- શ્રી જી. ડી. કાનાણીસાહેબ (જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી - મહેસાણા) દ્વારા ડાયેટની સૌજન્ય મુલાકાત લેવામાં આવી. (તા: ૨૧ ફેબ્રુ. ૨૦૦૩)
- શ્રી જી. બી. વાણીયા (સિ.કલાર્ક, ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર) વધ નિવૃત્ત થતા વિદાય સમારંભ શ્રી એન. જે. મકવાણાસાહેબના અધ્યક્ષ સ્થાને યોજવામાં આવ્યો. (તા: ૨૮ ફેબ્રુ. ૨૦૦૩)
- સી. આર. સી. - સરલા (મૂળી)ના તમામ શિક્ષકો દ્વારા ડાયેટ - સુરેન્દ્રનગર ખાતે સી. આર. સી. બેઠકનું આયોજન કરવામાં આવ્યું. (તા: ૨૮ ફેબ્રુ. ૨૦૦૩)
- સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની તમામ પી. ટી. સી. કોલેજોના વાર્ષિક પ્રાયોગિક પાઠનું મૂલ્યાંકન ડાયેટ - સુરેન્દ્રનગર દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (માર્ચ - ૨૦૦૩)
- જી. સી. ઈ. આર. ટી., ગાંધીનગર દ્વારા ડાયેટ - સુરેન્દ્રનગર સ્થળ પર આંતર રાષ્ટ્રીય મહિલા દિનની ઉજવણી નિમિત્તે "કલા શિક્ષણ વર્ગ" યોજવામાં આવ્યો. આ વર્ગનું સંચાલન શ્રી એન. કે. રાવલીયા દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (તા: ૩ થી ૪ માર્ચ. ૨૦૦૩)
- ડાયેટ - સુરેન્દ્રનગર દ્વારા "યોગ શિક્ષણ" ના નિવાસી તાલીમ વર્ગનું આયોજન કરવામાં આવ્યું. આ તાલીમ વર્ગમાં જિલ્લાના તમામ સી. આર. સી. માંથી એક-એક શિક્ષક ઉપસ્થિત રહ્યાં. આ વર્ગનું સંચાલન શ્રી જે. જે. જોશી દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (તા: ૧૧ થી ૧૪ માર્ચ ૨૦૦૩)
- "પ્રશ્નપત્ર રચના શિબિર" (વાર્ષિક)નું ડાયેટ - સુરેન્દ્રનગર પર આયોજન કરવામાં આવ્યું. આ વર્ગનું સંચાલન શ્રી સી. ટી. ટુંડીયા દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (તા: ૧૪ થી ૧૬ માર્ચ ૨૦૦૩)
- ગણિત - વિજ્ઞાન સશક્તિકરણ નિવાસી તાલીમ વર્ગ ડાયેટ - સુરેન્દ્રનગર પર યોજાયો. આ વર્ગનું સંચાલન શ્રી પી. એમ. મહેતા દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (તા. ૧૫ થી ૧૬ માર્ચ ૨૦૦૩)

સ્ટેમ્પ

O. I. G. S. Printed Matter Book-Post

પ્રતિ,
આચાર્યશ્રી,

પે. સેન્ટર / પ્રાથમિક શાળા,

તાલુકો :

જિ. સુરેન્દ્રનગર.

રવાના:

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,
શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુળ સાંમે,
સુરેન્દ્રનગર

પીન : ૩૬૩ ૦૦૧